

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna a JUDr. Ivana Machyniaka v právnej veci žalobkyne **A. S.**, bývajúcej v S., R. č. X., zastúpenej JUDr. D. T., advokátom so sídlom v B., M. č. X., proti žalovanému **O. K.**, bývajúcemu v S., K. č. X., **o vrátenie daru**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. V - 2 - 9 C 88/1993, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v B. z 5. decembra 2006 sp. zn. 6 Co 133/05

t a k t o :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 5. decembra 2006 sp. zn. 6 Co 133/2005 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 11. mája 2004 č.k. V - 2 - 9 C 88/1993-418 uložil žalovanému vrátiť žalobkyni dar a to 15/24 z parcely č. X. diel 1 – záhrady o výmere X. m², 15/24 z parcely č. X. diel 2 zastavanej plochy o výmere X. m², nachádzajúce sa v katastrálnom území S. a zapísané na LV č. X. v Katastrálnom úrade v B., Správa katastra M. a 3/4 z nehnuteľnosti a to domu s číslom súpisným X. na parc. č. X. nachádzajúceho sa v katastrálnom území S. zapísaného na LV č. X. v Katastrálnom úrade B. – Správa katastra M. v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku, ktorý nadobudol na základe darovacej zmluvy z 20.2.1991 registrovanej Štátnym notárstvom B. vidiek dňa 11.3.1991 pod číslom RI 391/91 do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Taktiež zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni trovy konania. Vykonaným dokazovaním mal preukázať, že negatívne správanie sa žalovaného

po darovaní vyššie uvedených nehnuteľností bolo najmä voči žalobkyni sústavne značnej intenzity a tiež táto sústavnosť sa prejavovala aj voči deťom žalobkyne, najmä voči synovi E. K.. Po darovaní vyššie citovaných nehnuteľností žalovaný nerešpektoval predbežné opatrenie prvostupňového súdu a vykonával investičné a rekonštrukčné práce na nehnuteľnostiach jemu darovaných, čím sústavne vyhocoval vzťahy v rodine žalobkyne. Uvedené správanie žalovaného voči žalobkyni po darovaní nehnuteľností ako aj po podaní návrhu malo jednoznačne charakter hrubého porušovania dobrých mravov a nebolo len reakciou obdarovaného na jej správanie (vzájomnosť), pretože takéto jeho správanie bolo jednoznačne v nepomere k správaniu sa žalobkyne ako darkyne voči nemu pri ich vzájomných stretnutiach a nejednalo sa teda o spoločensky nežiaducu vzájomnú komunikáciu medzi nimi v zmysle ustálenej súdnej praxe. Taktiež sa nejednalo podľa názoru súdu v jeho správaní voči žalobkyni o prostú nevďačnosť žalovaného voči nej. Tak tomu by bolo jedine vtedy, keby okrem nej (prostej nevďačnosti) neexistovalo aktívne hrubé a vulgárne správanie sa žalovaného voči nej spolu s jeho fyzickým násilím voči nej zadokumentovanej v priestupkových spisoch žalovaného.

Na základe podaného odvolania zo strany žalovaného, Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 5. decembra 2006 č.k. 6 Co 133/2005-475 zmenil napadnutý rozsudok prvého stupňa tak, že žalobu zamietol. Žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Odvolací súd ustálil, že žaloba ktorou uplatnila žalobkyňa právo na vrátenie daru bola žalovanému doručená dňa 24.3.1993. Týmto dňom ak by boli splnené podmienky pre vrátenie daru uvedené v § 630 OZ, t.j. hrubé porušenie dobrých mravov zo strany žalovaného, by došlo k zrušeniu predmetnej darovacej zmluvy a obnovilo by sa vlastnícke právo žalobkyne k predmetu darovania. Z toho možno vyvodit' záver, že pre posúdenie dôvodnosti žaloby bolo rozhodné správanie sa žalovaného k žalobkyni a k členom jej rodiny ku dňu 24.3.1993. Správanie sa žalovaného k žalobkyni a k členom jej rodiny po tomto termíne nie je právne bezvýznamné. Právne teda odvolací súd uzavrel, že i keď vyššie opísané správanie sa žalovaného voči žalobkyni a jej deťom do 24.3.1993 predstavuje porušenie dobrých mravov, nejedná sa vzhľadom na všetky okolnosti prípadu o hrubé porušenie dobrých mravov. Nezhody žalovaného so žalobkyňou boli zrejme dôsledkom zlého vzťahu medzi žalobkyňou a manželkou žalovaného. Nakoľko správanie sa žalovaného voči žalobkyni v rozhodnom čase t.j. do 24.3.1993 nemožno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov, žalobkyni nevzniklo právo na vrátenie daru v zmysle ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka. To boli dôvody pre ktoré zmenil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu zamietol.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla dovolaním žalobkyňa. Jeho prípustnosť odôvodňovala ustanovením § 238 ods. 1 O.s.p. a dôvodnosť ustanovením § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. (nesprávne právne posúdenie). Žiadala, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vytýkala odvolaciemu súdu, vzhľadom na rozsiahle vykonané dokazovanie, že závadné správanie žalovaného opísané odvolacím súdom do 24.3.1993 nepredstavuje hrubé porušenie dobrých mravov vzhľadom na všetky okolnosti prípadu. Vyhrážanie žalovaného, že ju zabije, vytiahol na ňu paralyzér v marci 1993, zamedzoval jej prístup do domu a do záhrady. Podobne rovnakým spôsobom sa vyhrážal i ostatným členom rodiny. Správanie žalovaného predstavuje hrubé porušenie dobrých mravov v zmysle ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka a zakladá jej oprávnený a plne dôvodný právny nárok na vrátenie daru. Taktiež nie je vecne správne a dôvodné tvrdenie odvolacieho súdu, že v zmysle ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka pre vrátenie daru v jej prípade je právne významné len správanie žalovaného do dňa 24.3.1993, kedy bola doručená žaloba žalovanému zo strany súdu prvého stupňa. Takéto tvrdenie odvolacieho súdu nemá oporu v platnom Občianskom zákonníku. Je tak v rozpore s ustanovením § 630 Občianskeho zákonníka, ktoré stanovuje, že má ísť o také správanie, ktoré nie je ohraničené žiadnym momentom či okamihom. Takéto správanie by naďalej pretrvávalo aj po obdržaní žaloby žalovaným zo strany súdu prvého stupňa tým viac zakladalo a zakladá zákonnú povinnosť pre žalovaného vrátiť jej predmetný dar.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhol dovolanie žalobkyne zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom

právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho ako ich dovolateľka označila, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Dovolateľka žiadnu z týchto väd nenamietala a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je dovolaním namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Ani vadu tejto povahy dovolateľka nenamietala a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Dovolateľka namietala, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka darca sa môže domáhať vrátenia daru ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že predpokladom úspešného uplatnenia práva darcu na vrátenie daru nie je akékoľvek nevhodné správanie sa obdarovaného alebo len samotná jeho nevďačnosť, ale také správanie sa, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Pri posudzovaní, či určité konkrétne správanie sa obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov, treba pritom vychádzať z princípu vzájomnosti. To znamená, že treba brať do úvahy a hodnotiť aj správanie sa darcu, zistiť či tento sám sa nespráva voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie sa nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V kladnom prípade by sa totiž nemohol darca úspešne domáhať vrátenia daru, lebo reakciu obdarovaného i keby bola taktiež nevhodná, nebolo by možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Išlo by v takom prípade o spoločensky nežiaducu vzájomnú komunikáciu medzi darcom a obdarovaným, ktorú by sotva bolo možné charakterizovať ako hrubé porušenie dobrých mravov zo strany obdarovaného. Výnimkou by bolo iba také správanie sa obdarovaného, ktoré by bolo v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu.

V zmysle týchto zásad odvolací súd vec neposudzoval. Závery odvolacieho súdu, že nezhody žalovaného so žalobkyňou boli zrejme dôsledkom zlého vzťahu medzi žalobkyňou a manželkou žalovaného, ktoré vylúčil závadné správanie sa obdarovaného voči daryni, neobstoja. Výsledky vykonaného dokazovania nasvedčujú, že správanie žalovaného voči žalobkyňi po darovaní nehnuteľnosti a ako aj po podaní návrhu malo jednoznačne charakter hrubého porušenia dobrých mravov a nebolo len reakciou obdarovaného na jej správanie. Negatívne správanie žalovaného po darovaní nehnuteľností bolo voči žalobkyňi sústavne značnej intenzity a tiež táto sústavnosť sa prejavovala aj voči deťom žalobkyne najmä voči synovi E. K.. Žalovaný po darovaní nehnuteľností nerešpektoval predbežné opatrenie prvostupňového súdu v predmetnej veci a aj napriek tomu vykonával investičné a rekonštrukčné práce na nehnuteľnostiach, ktoré mu boli darované a zároveň sústavne vyhocoval vzťahy v rodine žalobkyne. Žalovaný vyvolal súdne spory aj voči svojmu bratovi E. K. s cieľom vylúčiť ho z užívania nehnuteľností, ktoré spoločne ako spoluvlastníci užívajú. Aktívne hrubé a vulgárne správanie žalovaného voči

žalobkyni, spolu s jeho fyzickým násilím voči nej bolo aj zadokumentované v priestupkových spisoch žalovaného. Tieto skutočnosti odvolací súd pri hodnotení dôkazov pominul, a preto námietky žalobkyne, že správanie voči nej je hrubým porušením dobrých mravov, sú preto odôvodnené. Za dôvodnú treba považovať ďalšiu námietku týkajúcu sa dovolacieho dôvodu uvedeného v ustanovení § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. podľa ktorej táto vada konania spočíva v tom, že pre vrátenie daru je právne významné len správanie sa žalovaného do dňa 24.3.1993, kedy bola doručená žaloba žalovanému zo strany súdu prvého stupňa. Takýto záver odvolacieho súdu nemá oporu v ustanovení § 630 Občianskeho zákonníka, ktoré vyžaduje pre vrátenie daru také negatívne správanie k darcovi a členom jeho rodiny, ktoré porušuje dobré mravy. Jedná sa o také správanie, ktoré nie je ohraničené žiadnym momentom (od do) a ak takéto správanie naďalej pretrvávalo aj po obdržaní žaloby žalovaným zo strany súdu prvého stupňa tým viac zakladalo a zakladá zákonnú povinnosť pre vrátenie daru.

S ohľadom na uvedené skutočnosti je potom nepochybné, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nemožno považovať za správny (§ 243b ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil Krajskému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

Odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 243d ods. 1 O.s.p.), pričom v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách doterajšieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. mája 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: